

***STRATEGIJA RAZVOJA
MYRIGHT BIH
2024 -2027***

Novembar 2023

Sadržaj

Kratice	2
1. Uvod u dokument	3
2. Motivi za izradu Strategije	3
3. Metodologija izrade Strategije	4
4. O MyRight BiH	4
4.1. Kratki istorijat MyRight BiH.....	5
4.2. Vizija i misija	9
4.3. Vrijednosti	9
4.4. Vodeći principi	10
4.5. Teorija promjene i metode rada	12
4.6. Saradnja MyRight BiH sa različitim akterima	12
4.7. SWOT analiza	14
5. Ključni izazovi i strateške smjernice	19
6. Strateški ciljevi	22
7. Operativni ciljevi i indikatori 2024-2027	24
8. Monitoring izvršenja Strateškog plana 2024-2027	27

Kratice

BiH - Bosna i Hercegovina

OCD - Organizacije civilnog društva

OOSI - Organizacije osoba s invaliditetom

OSI - Osobe s invaliditetom

FBiH - Federacija Bosne i Hercegovine

RS - Republika Srpska

EU - Evropska Unija

OCD - Organizacije civilnog društva

UN CRPD – UN Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom

UN- Ujedinjene nacije

UPR- Univerzalni periodični pregled

“Izrazi koji su radi preglednosti dati u jednom gramatičkom rodu u ovom dokumentu se bez diskriminacije odnose i na muškarce i na žene.”

1. Uvod u dokument

Dokument "Strategija razvoja MyRight BiH¹" bavi se strateškim projekcijama razvoja organizacije i njenih programa za period 2024-2027. godine. Ova Strategija je pokušaj odgovora na izazove sa kojima se organizacija suočava, a koji su posljedica promjena koja se dešavaju u okruženju, drugačijeg mjesta i položaja samog MyRight BiH, potreba ciljnih grupa, te u skladu sa tim i razvoja internih kapaciteta. Treba istaći da je čitavom procesu strateškog planiranja prethodila odluka same organizacije o potrebi kreiranja strateškog plana koji će jasno detektovati ključne izazove, te pronaći načine za njihovo prevladavanje, a sve u kontekstu pronalazjenja puteva za dugoročnu održivost MyRight BiH.

U skladu sa tim, poseban fokus u Strategiji je dat pronalazanju adekvatnih puteva koji mogu osigurati dugoročnu održivost organizacije na dobrobit njihovih korisnika, ali i čitave zajednice. Kroz sveukupni proces planiranja učinjena je temeljita analiza kako okruženja tako i kapaciteta organizacije i na osnovu toga su definisani ključni izazovi, te strateški ciljevi organizacije u budućem periodu

Od iznimnog značaja je da je sam proces strateškog planiranja tekao na participativnoj osnovi te vlasništvo nad njim pripada svom osoblju MyRight BiH organizacije. Ova činjenica bi morala doprinijeti i lakšoj implementaciji osnovnih smjernica koje je Strategija utvrdila.

2. Motivi za izradu Strategije

Kancelarija MyRight u Bosni i Hercegovini je bila sastavni dio programskih aktivnosti MyRight Švedske, krovne organizacije koja okuplja švedske organizacije osoba sa invaliditetom. Bosna i Hercegovina je bila jedna od zemalja u kojima je kroz različite aktivnosti pružana podrška razvoju kapaciteta organizacija osoba sa invaliditetom. MyRight BiH je u svemu tome imao ključnu ulogu. Od 2022 godine dolazi do administrativnih i tehničkih promjena za međunarodnu saradnju kada prestaje finansijska podrška MyRight BiH od strane MyRight iz Švedske i organizacija se našla u situaciji da mora odgovoriti na neka od osnovnih pitanja vezanih za svoju daljnju opstojnost. Kojim putem krenuti, kako obezbijediti sredstva, šta trebaju biti prioriteta, samo su neka od pitanja koja su se nametnula. U takvoj situaciji upravo proces strateškog planiranja postaje jak mehanizam pomoću kojih osoblje MyRight BiH može na jedan sistemski način da preispituje puteve kojim se treba ići. Složenost vremena u kojem se živi, političke i ekonomske okolnosti sa kojima se susrećemo, dodatno su pojačale potrebu za ulaskom u ovaj proces. Proces istovremeno omogućuje da se budućnost sagleda iz različitih perspektiva.

Dokument kao krajnji produkt čitavog procesa strateškog planiranja je u osnovi vodič za daljnji rad, ali je nastavak aktivnosti i strateških dokumenata i analiza koji su urađeni u prethodnom periodu dugom skoro 15 godina: Analiza strategijskog okvira, iz 2019², MyRight globalna strategija 2022-26³, Strategija o rodno

¹ Puno ime organizacije je MyRight-Empowers people with disabilities, ali će se u ovom dokumentu koristiti samo MyRight BiH i neće biti deklinirano po padežima.

² <https://myright.ba/uploads/Analiza20strategijskog20okvira20MyRight20BiH.2019.pdf>

³ <https://myright579.sharepoint.com/sites/MyRight/Delade%20dokument/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FMyRight%2FDelade%20dokument%2FGemensamt%2FWebben%2D%20dokument%20som%20ligger%20p%C3%A5%20webben%2FGlobal%20strategi%2Epdf&parent=%2Fsites%2FMyRight%2FDelade%20dokument%2FGemensamt%2FWebben%2D%20dokument%20som%20ligger%20p%C3%A5%20webben&p=true&ga=1>

zasnovanom nasilju prema osobama sa invaliditetom, 2020. godine⁴, Analiza stanja rodno zasnovanog nasilja prema osobama sa invaliditetom u BiH, 2019⁵, Strategija rada sa mladima koalicija u BiH, 2019.godine⁶, te ostale analize urađene kao dio programa MyRight BiH. Strateški plan svakako ne daje odgovor na sva pitanja, ali smjernice koje postavlja olakšavaju donošenje odluka. Istovremeno svima koji su na neki način zainteresirani za rad MyRight BiH kao što su donatori ili organizacije koje trebaju partnera za implementaciju projekata, strategija pokazuje jasan smjer djelovanja, prioritetne ciljeve i konkretne planove s fokusom na održivost čime ulijeva povjerenje da je cjelokupan rad usmjeren na postizanje dugoročnog uticaja.

3. Metodologija izrade Strategije

Sama metodologija izrade ove Strategije razvoja je imala više usko povezanih faza:

Prva faza je bio svojevrsna analiza trenutnog stanja u organizaciji koja je urađena kroz pregled obimne dokumentacije koju MyRight BiH posjeduje, te diskusiju osoblja organizacije o postignućima i iskorištenosti raspoloživog znanja predstavljenog u dokumentima. Osnovni cilj prve faze je bio steći jasnu sliku o trenutnom položaju MyRight BiH, izazovima sa kojima se suočavaju, te spremnosti same organizacije da se transformira u skladu sa potrebama korisničke grupe.

Druga faza koja je bila od iznimne važnosti je trodnevna radionica na kojoj je učestvovalo svo osoblje MyRight BiH. Radionica se održala od 4. do 6. oktobra 2023. u Neumu. Cilj radionice je bio da se kroz otvorenu diskusiju dobiju potrebni inputi vezani za najvažnije elemente strateškog plana. Takođe radionica je omogućila da se iz različitih perspektiva sagleda trenutna situacija i definišu pravci u kojima se treba ići. Ozbiljnost i entuzijizam koje su iskazali svi prisutni su rezultirali kvalitetnim inputima, vezanim kako za osnovne elemente strateškog plana tako i za smjernice budućeg djelovanja MyRight BiH.

Treća faza izrade Strateškog plana podrazumijevala je prenošenje inputa dobijenih tokom prve dvije faze u konkretan dokument Strategije razvoja MyRight BiH za period 2024-2027. Uz konsultantsku pomoć, doručeni su i finalizirani inputi, a važno je reći da je i finaliziranje Strategije bilo transparentno uz dobijenu mogućnost svih da daju dodatne inpute.

4. O MyRight BiH

MyRight - organizacija švedskog pokreta osoba s invaliditetom za međunarodnu saradnju – osnovana je 1981. godine kada se nekoliko organizacija osoba s invaliditetom udružilo u želji da koordinira svoj postojeći

⁴ <https://myright.ba/uimages/Strategija20o20RZN20prema20OSI.pdf>

⁵ https://myright.ba/uimages/U4277EB7_Analiza20rodno20zasnovanog20nasilja20prema20prema20osobama20sa20invaliditetom20u20BiH.pdf

⁶ <https://myright.ba/uploads/Strategija20Aktiva20mladih20s20invaliditetom.2019.pdf>

međunarodni rad. Do 2012. godine organizacija se zvala SHIA - Swedish Handicap International Aid Foundation, kao i SHIA - Solidarity, Humanity Accessibility and Inclusion.

Od 1998. godine MyRight BiH je aktivan u BiH, neumorno radeći na izgradnji društva u kojem osobe sa invaliditetom uživaju jednaka prava i mogućnosti za dostojanstven život, bez siromaštva, u inkluzivnom društvu, a od 2009. godine otvara i kancelariju u BiH.

4.1. Kratki istorijat MyRight BiH

MyRight BiH kao resursni centar

Od svog osnivanja u Bosni i Hercegovini 2009. godine, MyRight BiH sprovodi program koji se implementira na više nivoa počevši od aktivnosti koje sprovodi kancelarija MyRight BiH, preko zajedničkih aktivnosti koje implementiraju koalicije pa do aktivnosti pojedinačnih projekata koje implementiraju lokalne organizacije.

1) Aktivnosti kancelarije MyRight BiH odnose se na program jačanja kapaciteta osoba s invaliditetom i njihovih organizacija.

2) Zajedničke aktivnosti se implementiraju na nivou pet koalicija organizacija osoba s invaliditetom, a implementaciju koordinira i nadzire kancelarija MyRight BiH.

3) Partnerski projekti koje implementiraju organizacije osoba s invaliditetom, članice MyRight iz Švedske, i organizacija osoba s invaliditetom iz Bosne i Hercegovine.⁷

Prije svega, MyRight BiH djeluje kao resursni centar, pokazujući nepokolebljivu opredijeljenost za podršku udruženjima osoba s invaliditetom kao marginaliziranim grupama. Od početka radi na osnaživanju udruženja kroz različite programe sa fokusom na izgradnju kapaciteta, istraživanja, odnose s javnošću i zagovaranje. Osim toga, aktivno organizira javne skupove, konferencije i slične događaje kako bi ojačali napore zagovaranja organizacija osoba s invaliditetom.

Takođe, MyRight BiH pruža prilagođenu podršku za rješavanje specifičnih izazova sa kojima se suočavaju OOSI. Cilj je osigurati da ova udruženja budu prepoznata kao kompetentni akteri u procesima donošenja odluka, posebno u okviru reformi u Bosni i Hercegovini.

Snažna kompetencija MyRight BiH

MyRight BiH se ističe u pružanju sveobuhvatne podrške OOSI, posebno malim organizacijama koje okupljaju članove, omogućavajući im da postanu robusnije i efikasnije. Kao resursni centar, nudimo opsežne programe izgradnje kapaciteta koji OOSI opremaju osnovnim vještinama u administraciji, strateškom planiranju i zagovaranju. MyRight BiH pruža obuke koje pokrivaju teme kao što su zagovaranje ljudskih prava, prikupljanje sredstava, finansije i administracija, osnažujući organizacije da efikasno upravljaju svojim operacijama i da se zalažu za prava svojih članova.

Posebno smo ponosni na naš pionirski rad u podršci ženama s invaliditetom i dizanju svijesti o rodno zasnovanom nasilju, jer je 2018. godine MyRight BiH preuzeo stratešku ulogu da razvija program

⁷ Preneseno sa web stranice MyRight BiH

namijenjen ženama s invaliditetom. Kroz dugogodišnji rad sa osobama s invaliditetom i njihovim organizacijama uočeno je da su žene/djevojke posebna specifična grupa koja je jako rijetka u fokusu i rada samih OOSI. Moglo bi se reći da su one dodatna marginalizovana grupa unutar marginalizovane grupe osoba s invaliditetom. U samim organizacijama osoba s invaliditetom u trenutku angažmana MyRight BiH, 2018. godine, nije postojala senzibiliziranost da se bave specifičnim pitanjima i problemima žena i djevojaka s invaliditetom. Činjenica koja je ostavila još snažniji uticaj i potakla MyRight BiH na opredijeljenost da uključe žene s invaliditetom jest da ni unutar organizacija koje se bave pitanjima žena, pa i onih feminističkih, ne postoji želja da se na jedan iskren i posvećen način posmatraju problemi populacije žena s invaliditetom. Moglo bi se zapravo reći da, zbog težina specifičnih problema sa kojima se suočavaju žene i djevojke s invaliditetom, mnoge organizacije nisu spremne da se uhvate u koštac sa rješavanjem ovih pitanja. MyRight BiH je razvio specifične programe i istraživanja fokusirana na jedinstvene izazove sa kojima se suočavaju žene s invaliditetom, obezbjeđujući vitalne resurse i zagovarajući za borbu protiv rodno zasnovanog nasilja. Podržavajući potrebu za autentičnim i artikulisanim glasom samih žena i djevojaka s invaliditetom, MyRight BiH je organizacija koja je po prvi put okupila ove žene i koja je kroz osnivanje i organizovanje Foruma žena unutar samih organizacija pružila šansu ženama i djevojkama s invaliditetom da same govore u svoje ime. MyRight BiH prepoznaje i obavezu i potrebu da sistemski, kontinuirano radi na pitanjima ravnopravnosti žena s invaliditetom i borbe protiv rodno uslovljenog nasilja. Do sad se radilo sa koalicijama OOSI i postigli smo da i pokret osoba s invaliditetom vidi ženu s invaliditetom na jedan novi način, promišljajući o specifičnostima koje one imaju.

Podrška vladavini prava

MyRight BiH je posvećen zagovaranju i praćenju ljudskih prava osoba s invaliditetom. MyRight BiH je provodio zahtjevna istraživanja i prikupljanje podataka koristeći metodologije poput međunarodnog okvira za promociju prava osoba sa invaliditetom (DRPI⁸). MyRight BiH je bio ključan u podršci i razvoju koalicija OOSI i metodologiji koja je omogućila kreiranje lokalnih akcionih planova za uključivanje pitanja invalidnosti u lokalne zajednice i kantone, osiguravajući dosljednu primjenu vladavine prava u cijeloj Bosni i Hercegovini. Ovakvim pristupom se osigurava da su osobe sa invaliditetom bolje zastupljene, uz politike koje su usklađene sa evropskim standardima.

Međunarodni angažman MyRight BiH

Godine 2012. i potom 2014. MyRight BiH je podržao pet koalicija OOSI u procesu monitoringa ljudskih prava garantovanih Konvencijom koristeći DRPI metodologiju. Zahvaljujući prikupljenim podacima, MyRight BiH je pružio podršku u izradi alternativnih izvještaja o primjeni Konvencije UN-a o pravima osoba sa invaliditetom BiH, kao i izradi alternativnog izvještaja o stanju prava osoba s invaliditetom dva ciklusa Univerzalnog periodičnog pregleda.

MyRight BiH je podnio i alternativni izvještaj sa fokusom na stanje prava žena s invaliditetom u BiH⁹ početkom 2024. godine, sa ciljem predstavljanja realnog položaja žena s invaliditetom kako bi Komitet

⁸ <https://drpi.research.yorku.ca/>

⁹ <https://myright.ba/uimages/Alternative20report20on20implementation20of20UN20CRPD20in20BiH20with20a20focus20on20WWDs20for20the20List20of20Issues.pdf>

prepoznao potrebu za poboljšanjem njihovog statusa i dao preporuke za unapređenje. Preporuke će osigurati vidljivost pozicije žene s invaliditetom unutar pokreta osoba s invaliditetom, i osnažiti zagovaranje za prava žena.

MyRight BiH posvećenost međunarodnom zagovaranju osigurava da se glasovi osoba s invaliditetom u Bosni i Hercegovini čuju na međunarodnom nivou, doprinoseći poboljšanju implementacije i provođenja prava osoba s invaliditetom.

Uticaj MyRight BiH na stanje ljudskih prava osoba s invaliditetom u BiH

Od posebnog značaja je rad koji je MyRight BiH uradio na formiranju i jačanju pet Koalicija organizacija osoba sa invaliditetom na područjima koje obuhvaćaju značajan dio Bosne i Hercegovine odnosno oba entiteta. Može se slobodno reći da je MyRight BiH uradio pionirski posao kada je u pitanju objedinjavanje onoga što se zove Pokret osoba sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini. Podsticali smo stvaranje koalicija OOSI na lokalnom /kantonalnom/regionalnom nivou, osnažujući njihov kolektivni glas i uticaj, jačajući svjesnost OOSI o snazi koja leži iza velikog broja članova organizacija osoba različitog invaliditeta a koja im daje potpuni legitimitet da budu relevantan akter u svim odnosima sa ostalim akterima - donosiocima odluka i drugim institucijama vlasti na svim nivoima, domaćim i međunarodnim OCD, itd.

Od jednakog značaja je i formiranje pet foruma žena s invaliditetom, u pet koalicija OOSI, koji predstavljaju mehanizam koji treba da osigura veću vidljivost žena s invaliditetom u društvu. Cilj Forumu je osnažiti ovu duplo marginaliziranu grupu, od pokreta osoba s invaliditetom i od pokreta koji se bori za ravnopravnost žena, i omogućiti im da iznose svoje stavove i interese jedinstvene samo za žene s invaliditetom, kako unutar pokreta osoba s invaliditetom, tako i u društvu.

MyRight BiH, pružajući usluge resursnog centra, preko 20.000 osoba sa invaliditetom učestvovalo je u projektima koji promovišu jednaka prava i mogućnosti.

Ovdje se mora spomenuti i doprinos MyRight BiH na promociji Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom među samim osobama s invaliditetom. Ovo je bila jedna kontinuirana aktivnost koja je po mnogo čemu promijenila način razmišljanja velikog broja osoba s invaliditetom.

Konkretni primjeri i neki od programa i rezultata koje je MyRight BiH uradio kroz zajedničke aktivnosti organizacija osoba s invaliditetom:

- Program Rodno zasnovano nasilje i osnaživanje žena - na putu ka rješavanju specifičnih potreba žena sa invaliditetom, prvi trening o rodno zasnovanom nasilju, uključujući i prvu i jedinu analizu koja je sprovedena u o ovoj oblasti: „Analiza rodno zasnovanog nasilja nad osobama s invaliditetom“¹⁰, zatim istraživanje „Socioekonomski položaj žena s invaliditetom“¹¹, razvijen i sproveden sa svih pet koalicija i predstavnika organizacija (koje su uključile oko 50 OOSI), trening o javnom zagovaranju o pravima žene s invaliditetom (sa fokusom na CRPD i CEDOW), trening o važnosti seksualnog i reproduktivnog zdravlja žena s invaliditetom itd.

¹⁰<https://myright.ba/uimages/lzvjestaj20o20istrazivanju20socioekonomskog20stanja20zena20s20invaliditetom20u20BiH202021.pdf>

¹¹https://myright.ba/uimages/U4277EB7_Analiza20rodno20zasnovanog20nasilja20prema20prema20osobama20sa20invaliditetom20u20BiH.pdf

- U saradnji sa institucijama sistema obrazovanja, MyRight BiH je vodio proces izrade Indikatora za praćenje inkluzivnog obrazovanja¹², čijim se uvođenjem u praksu ostvaruje mogućnost kontinuiranog praćenja napretka u oblasti inkluzije. U okviru ovih aktivnosti izrađen je i Vodič za izradu Plana aktivnosti praćenja indikatora inkluzivnog obrazovanja¹³, te organizovana konferencije „Osvijetlimo OBRAZovanje“, fokusirane na kvalitetno inkluzivno obrazovanje.
- Projektom “Zdravstvo-konkretna inkluzija! Sprovođenje UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u Bosni i Hercegovini” MyRight BiH je praktički prvi pokrenuo temu vezanu za položaj osoba sa invaliditetom u zdravstvu, pristupačnost zdravstvenih usluga kao i komunikaciju zdravstvenog osoblja sa osobama sa invaliditetom i izradom “Brošure za zdravstvene radnike o ophođenju prema osobama s invaliditetom”¹⁴.
- Prva kampanja koja je u potpunosti afirmativna o osobama s invaliditetom, #PonosniNaSebe, koja je imala za cilj podići svjesnost da su osobe s invaliditetom jednako sposobne za velika djela i da invaliditet ne mora nužno spriječiti ljude da ostvare svoje snove je imala izvanredan odjek u široj javnosti. Kampanja je predstavljala poznate ličnosti s invaliditetom koji su dali veliki doprinos umjetničkom, kulturnome naučnom naslijeđu čovječanstva. Primjera radi, profesor i naučnik, sada pokojni Stephen Hawking, je dao ličnu podršku kampanji #PonosniNaSebe i poručio da ako je on s bolešću motorike neurona od koje je potpuno paralizovan uspio u životu, onda to svakako mogu i drugi. Fondacija Hellen Keller, američke gluho-slijepce književnice i političke aktivistice, i fondacija Frida Kahlo, meksičke likovne umjetnice, su takođe podržale kampanju #PonosniNaSebe. Takođe tu su bile i brojne javne i poznate ličnosti iz čitave Bosne i Hercegovine.
- MyRight BiH je u saradnji sa organizacijama osoba sa invaliditetom napravio i distribuirao prvi Kodeks o načinu predstavljanja osoba s invaliditetom u medijima¹⁵. Bio je to dokument koji je naišao na vrlo dobar prijem u medijima i na neki način znatno pomogao da se na adekvatan način počnu oslovljavati osobe sa invaliditetom u medijima. Slogan čitave kampanje i samog Kodeksa „Kako me oslovljavaš tako me i doživljavaš“ je na neki način sublimirao ciljeve koji su se željeli postići ovim Kodeksom a koji su umnogome i postignuti.
- Od izuzetnog značaja je i projekat „Prema implementaciji Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN - osnaživanje osoba s invaliditetom u BiH“ u kojem je po prvi puta koristeći se DRPI metodologijom učinjena cjelovita analiza položaja osoba sa invaliditetom. Ono što je karakteristično za ovu analizu je da je njena provedba namijenjena osobama sa invaliditetom što je dalo dodatni kvalitet samoj analizi. Kao jedan od proizvoda ovog projekta po prvi puta je kreiran “Alternativni izvještaj o provođenju Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom UN u BiH”¹⁶ koji je i promoviran i predstavljen odgovarajućim međunarodnim institucijama. Tada se praktički po prvi puta čuo sam glas osoba sa invaliditetom o njihovom položaju, svim poteškoćama sa kojima se suočavaju, te o nivou implementacije UN Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini.

¹² <https://myright.ba/uimages/Indikator20za20praC487en20implementacije20inkluzivnog20obrazovanja.pdf>

¹³ https://myright.ba/uimages/Vodic20za20izradu20Plana20aktivnosti20pracenja20indikatora20inkluzivnog20obrazovanja_bosanski20jezik.pdf

¹⁴ <https://myright.ba/uimages/Brosura%20za%20zdravstvene%20radnike.pdf>

¹⁵ <https://myright.ba/uimages/Kodeks%20o%20nacinu%20predstavljanja%20OSI%20u%20medijima%20MyRight.pdf>

¹⁶ <https://myright.ba/uimages/Alternativni%20izvjestaj%20o%20primjeni%20Konvencije%20u%20BiH.pdf>

4.2. Vizija i misija

Vizija MyRight BiH je svijet u kojem sve osobe s invaliditetom uživaju jednaka prava i mogućnosti za samoopredjeljenje, puno učešće i dostojanstven život bez siromaštva u inkluzivnim društvima.

Misija MyRight BiH je pružiti alate organizacijama osoba s invaliditetom kako bi se mogle razvijati i kroz svoj rad promovirati osobe s invaliditetom da imaju moć nad vlastitim životima, pravo na samoopredjeljenje i puno učešće u društvu, kao i sposobnost da traže i zagovaraju za svoja ljudska prava, kako je navedeno, između ostalog, Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom.

MyRight BiH to postiže kroz:

- podršku organizacijama osoba s invaliditetom i njihovim aktivnostima i podršku projektima organizacijama osoba s invaliditetom
- pružanje podrške demokratskom i transparentnom razvoju organizacija osoba s invaliditetom
- promoviranje međunarodne razmjene iskustava između osoba s invaliditetom i njihovih organizacija o tome kako je živjeti s invaliditetom
- zagovaranje prava osoba s invaliditetom
- zagovaranje prava žena s invaliditetom
- podršku prevenciji rodno zasnovanom nasilju nad osobama s invaliditetom
- pružanje podrške inicijativama i akcijama žena s invaliditetom
- zagovaranje prava na obrazovanje djece i mladih s invaliditetom
- provođenje aktivnosti podizanja svijesti o pitanjima koja se tiču prava osoba s invaliditetom, posebno žena i djevojčica s invaliditetom
- pružiti podršku implementaciji i učestvovati u zagovaranju Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, Konvencija o pravima žena, i globalnih ciljeva održivosti Agende 2030 koji će se implementirati u međunarodnoj saradnji i na nacionalnom nivou.

4.3. Vrijednosti

Rad MyRight BiH-a zasniva se na šest osnovnih vrijednosti:

Ljudska prava

Rad zasnovan na pravima zasniva se na vlastitim potrebama i pravima pojedinca, uključujući pravo na samoopredjeljenje i učešće – kao što je rečeno u Konvenciji o pravima osoba sa invaliditetom – na ideji da su ljudska prava univerzalna i da se tiču svakog pojedinca, te da se države i njihovi predstavnici mogu smatrati odgovornim za zaštitu, poštovanje i promociju prava.

Oснаživanje

Samoosnaživanje, pravo na samoopredjeljenje, puno učešće i nezavisnost, omogućavaju osobama s invaliditetom da donose odluke o sopstvenim životima.

Demokratija

Solidarnost, dobro upravljanje i interna kontrola promovišu posvećenost i razvoj demokratskih i transparentnih organizacija.

Inkluzija

Inkluzija je preduslov za učešće koje karakteriše različitost, uz samozastupanje osoba sa svim oblicima invaliditeta u procesima MyRight BiH i drugih koji potiču relevantno učestvovanje osoba s invaliditetom.

Partnerstvo

Partnerstva kroz saradnju sa organizacijama članicama MyRight iz Švedske i partnerskim organizacijama u BiH kao i sa drugima koji dijele viziju MyRight, doprinose efektivnosti i legitimnosti rada MyRight.

Učenje

MyRight BiH kontinuirano izvlači pouke iz svojih i tuđih iskustava kako bi svoj rad učinio efikasnijim i efektivnijim i promovisao razvoj inovativnih rješenja za postizanje boljih rezultata.

4.4. Vodeći principi

Konvencija UN o pravima osoba sa invaliditetom

Konvencija je osmišljena da pojasni da osobe s invaliditetom imaju pravo da žive nezavisnim životom uz samoopredjeljenje i puno učešće i da mogu da učestvuju u društvu pod jednakim uslovima kao i svi drugi bez invaliditeta.

Između ostalog, Konvencija utvrđuje tri osnovna prava koja pokreću osoba s invaliditetom u programu MyRight BiH redovno ističu kao ključna: pravo na obrazovanje, sredstva za život i zdravlje.

Konvencija o pravima žena

Konvencija je osmišljena kako bi se žene zaštitile od sistemske i institucionalne diskriminacije, prepoznajući da tradicionalne rodne uloge, norme i stereotipi sprečavaju žene da uživaju svoja prava. Jedinstvena je jer zahtijeva od država konkretne mjere za uklanjanje nejednakosti u političkom, ekonomskom, društvenom i kulturnom životu kako bi se postigla rodna ravnopravnost.

Istanbulska konvencija

Prvi pravno obavezujući instrument koji sveobuhvatno adresira nasilje nad ženama i nasilje u porodici, obavezujući države da preveniraju nasilje, štite žrtve i kažnjavaju počinitelje, uz posebnu pažnju na rodnu dimenziju nasilja kao posljedicu neravnopravnih odnosa moći između muškaraca i žena.

Rodna ravnopravnost

Žene i djevojčice s invaliditetom često se suočavaju s višestrukom diskriminacijom i marginalizacijom, što ih stavlja u posebno ranjiv i podređen položaj. U odnosu na muškarce i dječake s invaliditetom, žene i djevojčice s invaliditetom često se nalaze u većoj ovisnosti, što je rezultat društvenih normi i stavova o rodu i invalidnosti. Od žena se često očekuje da budu primarni njegovatelji članova porodice s invaliditetom, što dovodi do smanjenih mogućnosti za zapošljavanje, gubitka prihoda i dodatnog ekonomskog tereta za izdržavanje porodice.

Djevojčice s invaliditetom suočavaju se s još većim preprekama u pristupu obrazovanju nego dječaci s invaliditetom. U zemljama u razvoju, samo jedno od deset djece s invaliditetom ima priliku da pohađa školu, a djevojčice su među najugroženijima.

Sistemi brige i podrške, kao sistem organizovan kroz sistem socijalnih usluga u osnovi oblikuju društva i ekonomije, utičući na njihovo funkcionisanje. Dizajn i isporuka ovih sistema uključuje različite subjekte, uključujući državu, zajednice, privatni sektor, porodice i pojedince. Međutim, ovo pružanje njege ostaje neujednačeno, uglavnom se oslanja na neplaćeni rad žena, doprinoseći rodnoj nejednakosti ograničavajući vrijeme žena i ograničavajući njihov pristup mogućnostima i ekonomskoj sigurnosti.

Rad MyRight BiH usmjeren je na promovisanje učešća žena i djevojčica te na unapređenje rodne ravnopravnosti. Ovo se postiže integracijom rodne perspektive u sve aspekte planiranja, implementacije i praćenja aktivnosti, kao i kroz razvoj posebnih programa i projekata. Cilj ovih programa je osnažiti žene i djevojčice s invaliditetom, povećati njihovo učešće i osigurati da njihov glas bude snažno prisutan u pokretu osoba s invaliditetom. Posebna pažnja posvećuje se stvaranju prilika za smislenu učešće žena kao kreatorica vlastitih sudbina, omogućujući im da zauzmu aktivnu ulogu u društvenim procesima i donošenju odluka, te zagovaranju promjena u zakonodavstvu koje će osigurati podršku i ispunjenje prava žena s invaliditetom.

Agenda 2030

17 globalnih ciljeva održivog razvoja Agende 2030, direktno i indirektno, povezuju se sa osobama sa invaliditetom. Jedna od ključnih poruka Agende 2030 je „da niko ne bude izostavljen“, što je princip kojem MyRight BiH temelji svoj rad posvećen promociji, posebno u zagovaranju prava osoba s invaliditetom u odnosu na druge organizacije – državne i nedržavne.

Ciljevi koji su prvenstveno vezani za rad MyRight BiH:

Cilj 1: Svijet bez siromaštva

Cilj 3: Dobro zdravlje i blagostanje

Cilj 4: Kvalitetno obrazovanje

Cilj 5: Rodna ravnopravnost

Cilj 8: Dostojanstven rad i ekonomski rast

Cilj 10: Smanjenje nejednakosti

Cilj 16: Mir, pravda i jake institucije

Okolina i klima

Utjecaj klimatskih promjena na ljude i okolinu je značajan. Klimatske promjene nesrazmjerno utiču na najranjivije zemlje i grupe ljudi. Budući da su osobe s invaliditetom često zastupljene u posebno ugroženim kontekstima i smatraju se posebno ranjivom grupom, povećanje klimatskih promjena je naročito razorno na njihovu osjetljivost. MyRight BiH ima odgovornost raditi na način koji najmanji mogući način negativno utiče na okolinu i klimu. Ravnopravnost polova i okolina/klima su tematska područja koja se, zajedno s pitanjima sukoba/osjetljivosti na sukobe, često smatraju međusektorskim pitanjima. Na njih se često referiraju Sida i MyRight iz Švedske, kao i druge organizacije koje su obavezne pokazati na koje načine ove međusektorske perspektive utiču na njihov rad.

4.5. Teorija promjene i metode rada

Rad MyRight BiH organiziran je na temelju teorije promjene, teorije kako osobe s invaliditetom mogu preći od isključenosti do uključivanja u društvo, odnosno ostvariti jednaka prava i mogućnosti kao i svi ostali, do dostojanstvenog života bez siromaštva u inkluzivnim društvima.

Teorija promjene sastoji se od tri koraka koje MyRight BiH smatra važnim da bi osoba sa invaliditetom dobila priliku da bude uključena u društvo.

Osnaživanje

Osobe s invaliditetom koje imaju priliku da utiču na sopstveni život, ostvare svoje samoopredjeljenje i puno učešće i svjesne su svojih prava, mogu bolje da učestvuju u društvu i da se organizuju zajedno sa drugima.

Jake i sposobne organizacije osoba s invaliditetom

Kroz jake, kompetentne i legitimne organizacije osoba s invaliditetom, pojedini članovi imaju bolje mogućnosti da zajednički promovišu svoja prava i rade za bolje uslove života za sebe i druge.

Povećano učešće u razvoju društva

Sa povećanim pristupom relevantnim instrumentima i procesima, povećavaju se mogućnosti organizacija osoba s invaliditetom da utiču na društvo. Primjeri takvih instrumenata su međunarodni propisi i politike kao što su Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom i Globalni ciljevi održivog razvoja u Agendi 2030, kao i domaće zakonodavstvo i politike.

4.6. Saradnja MyRight BiH sa različitim akterima

MyRight BiH vjeruje u važnost saradnje i sinergijskog djelovanja, kako u BiH tako i na međunarodnom nivou.

Žene i djevojke s invaliditetom

Od 2018. godine žene i djevojke s invaliditetom postaju glavna ciljna grupa MyRight BiH. Posebno želimo osnažiti žene i djevojke koje nisu aktivne i čiji glas se ne čuje niti u pokretu žena niti u pokretu osoba s invaliditetom. Takva strateška uloga će zahtijevati da pronađemo prihvatljive modele/programme za podršku novim, neregistrovanim grupama sa minimalnim formalnim sistemima, a koji imaju zagovaračke akcije koje su pokrenute u svrhu zagovaranja i zaštite žene s invaliditetom, kakvi su na primjer uspostavljeni forumi žena s invaliditetom.

Majke i porodice djece/osoba s invaliditetom

Kada u porodici postoji osoba s invaliditetom, najčešće je žena ta koja preuzima ulogu njege, od koje se očekuje da brine i podržava dijete ili bliskog rođaka. Majke koje rađaju dijete sa teškim smetnjama u razvoju često su ostavljene od očeva djece ostavljene u teškoj situaciji, nerijetko sa više djece i jednim djetetom sa značajnim potrebama za brigom. MyRight nastoji da ukaže na potrebu podrške ovim ženama kroz podršku organizacijama i mrežama u kojima se majke i porodice osoba s invaliditetom međusobno podržavaju i kolektivno organiziraju i traže prava za svoju djecu. Ovo se posebno odnosi na autizam, i intelektualne teškoće.

Organizacije osoba s invaliditetom

Ciljna grupa MyRight su organizacije osoba s invaliditetom sa kojima su MyRight iz Švedske i njegove organizacije članice odlučile da uspostave partnerstvo. Pored ovih organizacija, MyRight BiH ima saradnju i sa drugim organizacijama osoba s invaliditetom koje djeluju u oblasti prava osoba s invaliditetom, s ciljem tematskog razvoja znanja, na primjer u oblasti zagovaranja, monitoringa i izvještavanja s ciljem korištenja međunarodnih instrumenata zaštite ljudskih prava, pitanjima roda i razumijevanja položaja žene i višestruke diskriminacije sa kojima se suočavaju, te jačanje zagovaračkih akcija.

Vladine agencije

MyRight BiH saraduje sa različitim vladinim agencijama i institucijama, na različitim nivoima organizacione strukture BiH koje su često mete zagovaračkog rada MyRight BiH.

Organizacije civilnog društva i međunarodne organizacije

MyRight BiH ima za cilj da poveća učešće i da promoviše prava osoba sa invaliditetom u različitim programima civilnog društva i međunarodnih organizacija. Kroz saradnju sa drugim organizacijama civilnog društva i međunarodnim organizacijama, MyRight BiH podiže svijest o tome kako oni sami mogu raditi na povećanju učešća osoba sa invaliditetom u svojim aktivnostima. Posebno je važno proaktivno djelovanje MyRight BiH u oblastima višestruko marginalizovanih odnosno žena s invaliditetom. Studije i analize koje su rađene potvrđuju hitnost proaktivnog djelovanja MyRight BiH i umrežavanja sa svim organizacijama civilnog društva i međunarodnim organizacijama koje djeluju u oblasti prava žena i rodno zasnovanog nasilja.

MyRight BiH takođe saraduje sa organizacijama civilnog društva i međunarodnim organizacijama na razmjeni znanja u oblasti prava i na analizi političkog konteksta.

Mreže

MyRight BiH je član raznih platformi i organizacija kako bi dijelili znanje i iskustvo sa drugim organizacijama te kako bi zajednički zagovarali za odabrana pitanja. Ova saradnja je važna i može doprinijeti efikasnom zagovaranju ako se prioriteti zasnovani na strategiji redovno postavljaju. Posebno je važno učešće MyRight BiH-a u BiH u mreži Inicijativa za monitoring EU integracija, koja je započelo od samog osnivanja inicijative, te u mreži i inicijativi za podršku EU integracijama.

4.7. SWOT analiza

Kao jedan od elemenata strateškog plana i cjelokupnog procesa strateškog planiranja urađena je SWOT analiza kao jedna od priznatih i najčešće upotrebljivanih metoda analize situacije u kojoj organizacija djeluje. U toku samog procesa SWOT analize omogućeno je svim članovima osoblja na potpuno transparentan i otvoren način da iskažu svoja razmišljanja, i onda ih zajednički diskutuju. Od posebnog značaja je bila uloga menadžmenta koji je, koristeći svoje iskustvo i znanje, na pravilan način usmjeravao sam proces.

Snage. Sve što je rečeno tokom procesa analize, a vezano za snage organizacije, moglo bi se podvesti pod nekoliko kategorija:

❖ **Iskustvo i znanje ključnih osoba unutar MyRight BiH:**

MyRight BiH ima osoblje koje posjeduju ekspertsko znanje kao i iskustvo u radu kako sa osobama sa invaliditetom tako i cjelokupnim pokretom koji se bavi ovom populacijom. Kada kažemo ekspertsko znanje onda to podrazumijeva jedinstveno znanje u oblasti prava osoba s invaliditetom, zakonodavstva, primjene međunarodnih konvencija (CRPD, CEDAW), projektnog menadžmenta, MEL¹⁷ i metoda javnog zagovaranja. Organizacija je pionir u prepoznavanju specifičnih izazova s kojima se suočavaju žene i djevojke s invaliditetom.

Ekspertsko znanje koje posjeduju je vrlo vrijedan resurs koji praktički gotovo nijedna organizacija koja se bavi ovom problematikom u BiH ne posjeduje i svakako je komparativna prednost.

❖ **Reputacija unutar Pokreta osoba sa invaliditetom**

MyRight BiH je radeći na jačanju kapaciteta OOSI stvarao i liderske i vodeće organizacije osoba sa invaliditetom u BiH. Kroz ovu saradnju, zajednički rad, pomoć i podršku koju je MyRight BiH dao u jačanju njihovih kapaciteta jačali su odnosi i uzajamno povjerenje. Tokom svog dugogodišnjeg rada, a posebno na polju jačanja organizacija osoba sa invaliditetom, MyRight BiH je stekao reputaciju kvalitetnog i, što je još važnije, potpuno posvećenog resursa koji stoji na raspolaganju drugim organizacijama. Znanje, predanost, sistemski rad su karakteristike po kojima je MyRight BiH prepoznat, ali i organizacija koja donosi nove perspektive i poglede unutar samog pokreta. Rad na monitoringu ljudskih prava, jačanje strateškog pristupa zagovaranju te podizanje svijesti o specifičnim potrebama manjinskih grupa unutar pokreta osoba s invaliditetom, kao što su osobe s psihosocijalnim i intelektualnim invaliditetom, prava žena s invaliditetom, rodno zasnovano nasilje, i sl.

¹⁷ Monitoring, Evaluation, and Learning

❖ **Posvećenost programima za žene s invaliditetom**

Od 2018. godine, MyRight BiH je strateški fokusiran na žene s invaliditetom kroz osnivanje Foruma žena s invaliditetom, programe za borbu protiv rodno zasnovanog nasilja, te edukaciju o njihovim pravima i ekonomskom osnaživanju. Kroz specifične programe i analize (npr. rodno zasnovano nasilje, socioekonomski položaj žena s invaliditetom), MyRight BiH je dao ogromne doprinose u prepoznavanju i rješavanju problema žena s invaliditetom.

❖ **Prepoznatljivost imena MyRight BiH**

Kada govorimo o Bosni i Hercegovini i pokretu osoba sa invaliditetom, MyRight BiH je postao neka vrsta brenda, organizacija sa kojom svi žele raditi, bilo da se radi o direktnim vezama sa međunarodnim pokretom osoba s invaliditetom i organizacijama za ljudska prava, bilo da se radi o uključenosti u programe koje su implementirali u Bosni i Hercegovini. Na neki način, može se slobodno reći da već i ime MyRight BiH otvara vrata različitim vrstama saradnje kako sa drugim organizacijama tako i sa institucijama vlasti.

❖ **Poznavanje i primjena projektnog pristupa**

Primjena projektnog pristupa u njegovoj cjelini, što znači i analizu, izradu projektnih prijedloga, implementaciju, MEL - monitoring i evaluacija, te učenje i adaptacija, je nešto što je već dugo prisutno u praksi MyRight BiH. Poznavanje i primjena programskog pristupa omogućuje MyRight BiH da lakše dođu do implementacije misije i vizije, ali takođe i da dobiju i zadrže kredibilitet kod različitih donatora.

❖ **Razvijen timski duh**

Osoblje MyRight BiH već dugi niz godina radi zajedno i kroz sve te godine stvoren je izuzetan timski duh koji je omogućio da se i u kriznim periodima (primjera radi vrijeme pandemije Covid-19) očuva kako kvalitet rada tako i sama organizacija. Razvijeni timski duh unutar samog MyRight BiH je na neki način postao i model rada i ponašanja za druge organizacije koje se bave radom sa osobama sa invaliditetom

Slabosti. Kada je riječ o slabostima unutar organizacije, nekoliko je kategorija koje su u ovom trenutku identificirane kao najkritičnije

❖ **Nesigurna dugoročna finansijska sredstva**

Neizvjesnost vezana za dugoročno finasiranje svakako da utiče i na obim poslova koje MyRight BiH u ovom trenutku može obavljati, ali svakako i da determiniše i buduće planove. Dugoročni ciljevi organizacije, poput proširenja programa na druge dijelove BiH ili pokretanja novih inicijativa za žene s invaliditetom, mogu biti odgođeni ili potpuno obustavljeni zbog nesigurnosti finansijskih sredstava. U svojoj konačnici, ta neizvjesnost može ugroziti i rad organizacije.

❖ **Nedovoljno resursa za međunarodno zagovaranje**

Pored toga što je MyRight BiH uključen u važne međunarodne procese kao što je učešće u izradi alternativnih izvještaja za CRPD i UPR, ograničeni resursi mogu otežati intenzivnije prisustvo i veći uticaj na međunarodnom nivou. Ako pokret osoba s invaliditetom ne dobije preporuke od UN komiteta i drugih međunarodnih tijela, gubi ključni alat za jačanje pritiska na domaće vlasti za implementaciju prava osoba s

invaliditetom. Preporuke pružaju međunarodnu podršku i dodatnu težinu zagovaranju, što je od presudnog značaja za ostvarivanje promjena u zakonodavstvu i politikama u cijeloj državi.

❖ **Nedovoljna digitalna prisutnost i vidljivost**

U savremenom okruženju, snažno prisustvo na digitalnim platformama, poput društvenih mreža i web platformi, ključno je za efikasno zagovaranje i komunikaciju. Mada je MyRight BiH svjestan važnosti ove oblasti, zbog nedovoljnog broja zaposlenih, ovo predstavlja slabost za daljnji razvoj jer bez digitalnog prisustva na mrežama, MyRight BiH propušta priliku da dopre do šire publike, poveća svoj uticaj i osigura vidljivost u međunarodnim procesima i projektima.

❖ **Relativno mali broj osoblja**

Iako je već ranije spomenuto da je postojeće osoblje ima odlike kvalitete i stručnosti, te da postoji razvijen timski duh, ipak je činjenica da broj od samo četiri osobe koje su stalno angažovane u MyRight BiH može biti ograničavajući faktor za daljnji razvoj. Činjenica je da mali broj stalno angažovanih ne omogućava jaču disperziju projekata/programa i postaje barijera za preuzimanje puno obimnijih projekta.

❖ **Nepostojanje volonterske baze**

Programska orijentacija i projekti koje je MyRight BiH provodio tokom svog djelovanja u BiH u principu nisu tražili veće angažovanje volonterskih resursa. Čak i u trenucima kada su bili potrebni oni su se obezbjeđivali kroz volonterske baze drugih organizacija osoba sa invaliditetom sa kojima se surađivalo. Vlastita volonterska baza omogućila bi jačanje lokalnog angažmana i širenje mreže podrške, što je ključno za održivost i dugoročni razvoj organizacije ukoliko se otvore novi putovi djelovanja MyRight BiH.

Mogućnosti (Šanse). Mogućnosti koje vanjsko okruženje pruža MyRight BiH su detektovane u više pravaca.

❖ **EU integracije i jačanje demokratskih procesa**

Evropske integracije pružaju priliku za aktivno učešće u oblikovanju politika, zakonodavnih inicijativa i društvenih reformi koje imaju direktan uticaj na prava žena i osoba s invaliditetom. Proces evropskih integracija predstavlja važan momenat u kojem treba dodatno osigurati i podržati zagovaranje prava osoba s invaliditetom, a posebno žena i djevojaka s invaliditetom. Usklađivanje sa standardima EU, koji uključuju promociju ljudskih prava, rodne ravnopravnosti i inkluzije, pruža platformu za isticanje specifičnih potreba ove grupe. Povezivanje preporuka UN Komiteta sa zahtjevima EU može pomoći MyRight BiH da osigura uključivanje specifičnih potreba žena s invaliditetom u zakonodavne i političke procese, dok cilj 10 (Smanjenje nejednakosti) i cilj 16 (Mir, pravda i jake institucije) pružaju priliku za aktivnu ulogu u izgradnji pravednih sistema i smanjenju nejednakosti u društvu. Kroz integraciju međunarodnih preporuka UN-a i EU standarda u društvene reforme, MyRight BiH može osigurati da prava žena s invaliditetom ne budu samo formalno priznata, već i duboko ugrađena u osnovne vrijednosti društva. To uključuje stvaranje inkluzivnih politika u obrazovanju, zapošljavanju i zdravstvu, koji su ključni za poboljšanje položaja općenito osoba s invaliditetom, sa posebnim fokusom na žene.

Aktivno učešće u reformama koje se provode u sklopu EU integracija omogućava MyRight BiH da oblikuje dugoročne promjene koje će utemeljiti prava žena s invaliditetom na svim nivoima društva, dok ciljevi održivog razvoja 4 (Kvalitetno obrazovanje) i 3 (Zdravlje i blagostanje) mogu biti direktno povezani sa stvaranjem inkluzivnih politika koje osiguravaju pristup obrazovanju i zdravstvenim uslugama ženama s invaliditetom. U ovom kontekstu, EU integracije pružaju jedinstvenu priliku za MyRight BiH da usmjeri međunarodnu podršku UN-a i poveže je sa širim ciljevima održivog razvoja, omogućavajući stvaranje konkretnih, inkluzivnih i održivih promjena za žene s invaliditetom u Bosni i Hercegovini.

EU pruža značajnu finansijsku podršku kroz IPA fondove i druge programe, koji se mogu koristiti za programe/projekte osnaživanja žena s invaliditetom, ekonomske inkluzije i borbe protiv rodno zasnovanog nasilja.

❖ **Uključivanje prava žena s invaliditetom u šire društvene reforme**

Reforme obrazovanja, zdravstva, zapošljavanja, socijalnih usluga i druge su važne za unapređenje položaja žena s invaliditetom i njihovog punog uključivanja u društvo, i ne trebaju čekati na proces EU integracija. O potrebi za ovim reformama se govori od kada je ratificirana Konvencija i svakovako je važno da MyRight BiH nastavi zagovarati za njih jednako kao i za EU reforme koje će samo biti još zahtjevnije. Reforme zdravstvenog sistema koje će omogućiti prilagođene usluge seksualnog i reproduktivnog zdravlja kao i reforma sistema obrazovanja koje će uključiti ovu temu u redovne kurikulume osnovnih i srednjih škola, bi bio veliki doprinos položaju i jačanju žena s invaliditetom, koje se suočavaju s velikim vlastitim ali i neznanjem i nestručnošću zdravstvenih i obrazovnih radnika. Budući da je dostojanstvo žene time ugroženo, MyRight BiH može doprinijeti uključenju pitanja žena s invaliditetom u ove reforme. Kako je ovo jedna od osnovnih zadaća UNFPA, MyRight BiH će uspostaviti saradnju sa ovom UN agencijom. Ovdje su važne i reforme koje se tiču socijalnih programa koji odgovaraju specifičnim potrebama žena s invaliditetom, uključujući podršku za žrtve nasilja i ekonomsko osnaživanje

❖ **Podrška u promociji rodne dimenzije invalidnosti**

Kroz saradnju sa UN Women i drugim relevantnim međunarodnim partnerima i organizacijama, MyRight BiH može ojačati svoje aktivnosti za promociju rodne dimenzije invalidnosti u svim aspektima reformi koje se provode u sklopu EU integracija. Ovo je prilika da se specifične potrebe žena s invaliditetom postave u centar političkih i zakonodavnih promjena. Cilj održivog razvoja 5 (Rodna ravnopravnost) i cilj 16 (Mir, pravda i jake institucije) nude priliku za dublje integrisanje rodnih pitanja u domaće zakonodavstvo i politike, čime se direktno utiče na društvenu inkluziju žena s invaliditetom.

❖ **Povezivanje sa organizacijama koje rade primarno na ženskim pitanjima te feminističkim organizacija civilnog društva u BiH**

U Bosni i Hercegovini postoji relativno brojan i jak pokret koji se bavi pravima žena. Postoje mnoge organizacije civilnog društva koje se na različite načine bave pitanjima ravnopravnosti žena, bilo da je riječ o zakonskim rješenjima, bilo pomoći zlostavljanim ženama, formiranjem Sigurnih kuća itd. Ipak, gotovo nijedna se nije na sistemski način bavila pravima i potrebama žena sa invaliditetom. Osnovni razlog za to je suštinsko nepoznavanje specifičnosti problema i potreba samih žena s invaliditetom. Zapravo se prečesto pitanja vezana za položaj žena posmatraju na generalnoj razini a bez dubljeg sagledavanja svih specifičnosti.

Upravo ova činjenica otvara široki prostor da MyRight BiH koristeći svoje znanje i iskustvo bude na neki način inicijator integrisanja žena s invaliditetom u cjelokupni ženski pokret, čime bi i glas žena sa invaliditetom dobio na jačini i artikulaciji. MyRight BiH bi na primjer mogao doprinijeti izradi strategije organizacija žena s invaliditetom, što je jedna od preporuka CEDAW Komiteta, a Agencija za rodnu ravnopravnost je nadležna za provođenje CEDAW konvencije pa tako i preporuka.

❖ **Postoje dijelovi Bosne i Hercegovine u kojima je pokret osoba sa invaliditetom tek u začetku**

Rad organizacija osoba s invaliditetom je u dobroj mjeri koncentrisan u većim gradovima Bosne i Hercegovine. Postoje veliki dijelovi Bosne i Hercegovine, primjerice, istočna Bosna, Krajina, Posavina, zapadna i istočna Hercegovina, Brčko Distrikt, gdje još uvijek ne postoji sistemski rad sa osobama s invaliditetom niti postoje ozbiljne organizacije koje se bave ovom problematikom iz perspektive ljudskih prava. U tom kontekstu, biće nužno na neki način pokrenuti aktivnosti i u ovim dijelovima zemlje, tim više što organizacije koje su imale prilike da se upoznaju s radom MyRight BiH to odavno predlažu. I sasvim sigurno da tu postoji veliki prostor za djelovanje MyRight BiH.

❖ **Regionalna saradnja između organizacija civilnog društva je na niskom nivou**

Iako regionalna suradnja između organizacija civilnog društva različitog profila i misije postoji već dugi niz godina, činjenica je da upravo u oblasti zaštite prava osoba sa invaliditetom je ona ostala na prilično niskom nivou. Osim pojedinačnih primjera, ne postoji organizovani oblik saradnje između organizacija osoba sa invaliditetom koje dolaze iz različitih zemalja regiona. Obzirom na tendenciju donatora, posebno onih velikih, da podrže regionalne projekte, očito je da postoji prostor i šansa da upravo MyRight BiH bude pokretač inicijativa i aktivnosti koje će omogućiti blisku saradnju između organizacija osoba sa invaliditetom odnosno svih onih koji se bave osobama sa invaliditetom.

❖ **Povećana spremnost institucija sistema na saradnju**

Zahvaljujući u dobroj mjeri aktivnostima koje je u prethodnom periodu vodio MyRight BiH, institucije sistema su postale otvorenije za saradnju sa organizacijama civilnog društva prevashodno onima koje se bave osobama s invaliditetom.

Prijetnje. SWOT analiza je pokazala da postoje prijetnje iz vanjskog okruženja na koje MyRight BiH mora računati i pronaći adekvatan odgovor:

❖ **Opšta situacija u svijetu i prebacivanje fokusa na druge regije u svijetu**

Možda paradoksalno zvuči da opšta situacija u svijetu može uticati na razvoj jedne male organizacije civilnog društva. Ipak, opšta svjetska kretanja, rat u Ukrajini, događaji na Bliskom istoku, humanitarne katastrofe koje se javljaju kao posljedica tih događanja, mogu u dobroj mjeri usmjeriti donatorska sredstva ka ovim područjima i smanjiti sredstva koja dolaze regiji jugozapadne Evrope gdje spada i Bosna i Hercegovina, a naročito za prava osoba i žena s invaliditetom koja su uvijek bila manje zastupljena.

❖ **Opšta situacija u BiH**

Zadnjih sedam, osam godina Bosna i Hercegovina se nalazi u jednoj vrsti permanentne institucionalne krize u kojoj se, uprkos izborima, vlast jako teško sastavlja, a i kad se sastavi još teže funkcionira. Jasno je da to utiče i na rad civilnog društva i položaj marginalizovanih grupa, zbog nemogućnosti donošenja zakonskih rješenja, te svakako i na organizacije civilnog društva posebno one koje rade u oblastima javnog zastupanja.

❖ **Organizacije osoba sa invaliditetom vide MyRight BiH kao konkurenciju a ne kao saradnika i resurs**

MyRight BiH je u proteklom period doživljavao kao resurs pomoću kojih su se jačale organizacije civilnog društva, kao neka vrsta partnera pa čak i donatora. Eventualna promjena organizacijskog oblika i jači istup MyRight BiH na tzv. tržištu donatorskih sredstava nosi sa sobom opasnost da i organizacije civilnog društva posebno organizacije osoba sa invaliditetom, dožive MyRight BiH kao suparnika što svakako može uticati i u negativnom smislu na međusobne odnose.

5. Ključni izazovi i strateške smjernice

Kroz analize i rad na terenu detektovane su specifične ciljne grupe koje imaju svoje potrebe i teškoće a sa kojima se dosada vrlo malo radilo. Jedna od tih su žene/djevojke sa invaliditetom za koje se MyRight BiH i opredijelio da sistemski radi sa njima. Upravo, pronaći prave načine i metode rada sa ovom osjetljivom grupom će biti poseban izazov za MyRight BiH. To može biti kroz javno zastupanje, jačanje njihovih kapaciteta, umrežavanje ili neki aktivistički pristup ali suština je da se treba pronaći metod kojim će se najbolje odgovoriti njihovim potrebama ali i osposobiti ih i pomoći im da i same iskažu i jasno izraze sebe. Ključno pitanje koje se postavilo pred MyRight BiH i zbog kojeg je i proveden proces strateškog planiranja jest pitanje kako nastaviti sa radom u pravcu dugoročne stabilnosti sa smanjenim sredstvima a da se pri tom ne ugrozi kvalitet rada, ostvarivanje strateških ciljeva i kredibilitet organizacije. Tražeći odgovor i rješenje na ovo osnovno pitanje i imajući u vidu zaključke SWOT analize, kroz strateško planiranje definirani su sljedeći ključni izazovi te na osnovu toga i strateške smjernice koje su osnova za određivanje strateških i operativnih ciljeva, kao i operativnog plana za 2024/2027 .godinu.

U nastavku slijede neki od ključnih izazova:

Prevenција nasilja

Posebna pažnja treba biti usmjerena na prevenciju nasilja kroz rad sa zajednicom i pružanje podrške ženama i djevojkama s invaliditetom, grupom koja je često zanemarivana u preventivnim programima. Prevencija zahtijeva razvoj pristupa koji će osigurati da ove žene budu osnažene da prepoznaju rane znakove nasilja, ali i da imaju pristup prilagođenim servisima podrške. Ovo uključuje kontinuiranu edukaciju za personalne asistente, porodice i profesionalce, kako bi mogli prepoznati specifične oblike nasilja nad ženama s invaliditetom i reagirati pravovremeno.

Također, od ključne je važnosti podići svijest javnosti putem senzibilizirajućih kampanja koje će informisati o pravima žena s invaliditetom i o nasilju koje doživljavaju. Aktivno uključivanje medija i lokalnih zajednica u ove aktivnosti može pomoći u stvaranju društvene klime koja osuđuje nasilje i podržava žrtve.

Istovremeno, žene s invaliditetom trebaju biti uključene u osmišljavanje i implementaciju ovih mjera kako bi se osiguralo da njihovi glasovi i perspektive budu zastupljeni.

Podrška u demokratskoj participaciji žena

EU integracije otvaraju vrata za širu političku participaciju i podršku ženama da zauzmu aktivnije uloge u društvenom, političkom i ekonomskom životu. UN-ova strategija o invaliditetu¹⁸ sigurno može biti snažan instrument podrške koji olakšava aktivno učešće žena s invaliditetom. MyRight BiH ima priliku da iskoristi evropski okvir za unapređenje političke participacije žena s invaliditetom, u saradnji sa UN-ovim mehanizmima koji podržavaju inkluziju i aktivno učešće, dok cilj održivog razvoja 5 (Rodna ravnopravnost) i cilj 16 (Mir, pravda i jake institucije) čine ovu priliku ključnom za osiguranje da žene s invaliditetom imaju jednaku šansu za političku participaciju i zauzimanje vodećih pozicija.

Demokratski procesi i reforme koje se provode u sklopu EU integracija mogu i trebaju poslužiti kao alat za povećanje vidljivosti žena s invaliditetom u društvenom, političkom i ekonomskom životu. U tom kontekstu, MyRight BiH ima jedinstvenu priliku da kroz jačanje demokratskih procesa i standarda u BiH, da osigura da prava žena s invaliditetom ne budu samo formalno priznata, već i stvarno zaštićena i promovisana. Aktivno učešće u ovim procesima omogućava organizaciji da utiče na dugoročne promjene i da osigura da niko ne bude izostavljen iz reformskih procesa. Podrška demokratskoj participaciji žena s invaliditetom kroz promovisanje liderstva i većeg učešća žena s invaliditetom u civilnom sektoru i političkom životu, MyRight BiH može pomoći u razbijanju barijera i povećanju njihove vidljivosti u procesima donošenja odluka.

Unapređenje zakonodavstva

Unapređenje zakonodavnog okvira za zaštitu žena s invaliditetom od nasilja zahtijeva pažljivo razmatranje njihovih specifičnih potreba i izazova. Trenutni zakoni često ne prepoznaju ovu ranjivu grupu kao prioritet, što dovodi do nedovoljne zaštite i podrške. Zato je potrebno razviti inkluzivne protokole koji će jasno definisati postupanje svih institucija u slučajevima nasilja nad ženama s invaliditetom.

Pored toga, uspostavljanje obaveze vođenja centralizirane evidencije slučajeva nasilja nad ženama s invaliditetom omogućilo bi bolje praćenje i koordinaciju među institucijama. Kodeks postupanja za profesionalce, uključujući zdravstvene, socijalne i policijske radnike, mogao bi postaviti visoke standarde za pružanje podrške, uz uvažavanje specifičnih potreba ove grupe. Ključni izazov ovdje leži u osiguravanju političke volje za sprovođenje ovih mjera, ali i u aktivnom uključivanju žena s invaliditetom u procese izrade zakona i politika.

Pristup pravdi i osiguranje održivog razvoja

Osigurati jednak pristup pravdi za žene s invaliditetom koje su preživjele nasilje predstavlja poseban izazov. Pravna i fizička nepristupačnost institucija, kao i nedostatak senzibiliziranih profesionalaca, često otežavaju ženama da prijave nasilje i potraže pravdu. Ključni zadatak je osigurati da sudovi, policijske stanice i drugi

¹⁸ <https://www.un.org/en/content/disabilitystrategy/>

relevantni organi budu u potpunosti pristupačni, ne samo fizički već i komunikacijski, uključujući obuku osoblja o specifičnostima nasilja nad ženama s invaliditetom.

Specijalističke obuke, poput kursa znakovnog jezika za profesionalce, mogle bi unaprijediti komunikaciju s osobama koje imaju različite vrste invaliditeta. Osim toga, neophodno je jačati kapacitete organizacija osoba s invaliditetom kako bi mogle aktivno podržavati svoje članice i omogućiti im da se izbore za svoja prava. Uključivanje žena s invaliditetom u osmišljavanje edukativnih programa za pravosudne radnike može doprinijeti njihovom boljem razumijevanju i senzibilizaciji.

Održivi razvoj mjera za zaštitu žena s invaliditetom zahtijeva njihovu institucionalizaciju i osiguranje dugoročnog finansiranja. Trenutno, mnogi programi ovise o donatorskim sredstvima, što često ugrožava kontinuitet aktivnosti. Ključni prioritet je integriranje ovih mjera u nacionalne zakone i politike kako bi postale sastavni dio institucionalnih okvira.

Istovremeno, neophodno je osigurati stabilno finansiranje iz javnih budžeta, uz paralelno traženje podrške od međunarodnih fondova koji prepoznaju važnost zaštite žena s invaliditetom. Međusektorski pristup, koji uključuje koordinaciju između vladinih institucija, nevladinih organizacija i privatnog sektora, može osigurati efikasnije korištenje resursa i bolje rezultate. Aktivno uključivanje žena s invaliditetom u procese donošenja odluka o prioritetima finansiranja osigurat će da njihovi glasovi budu ključni u planiranju budućih aktivnosti.

Izlazak na regionalnu scenu

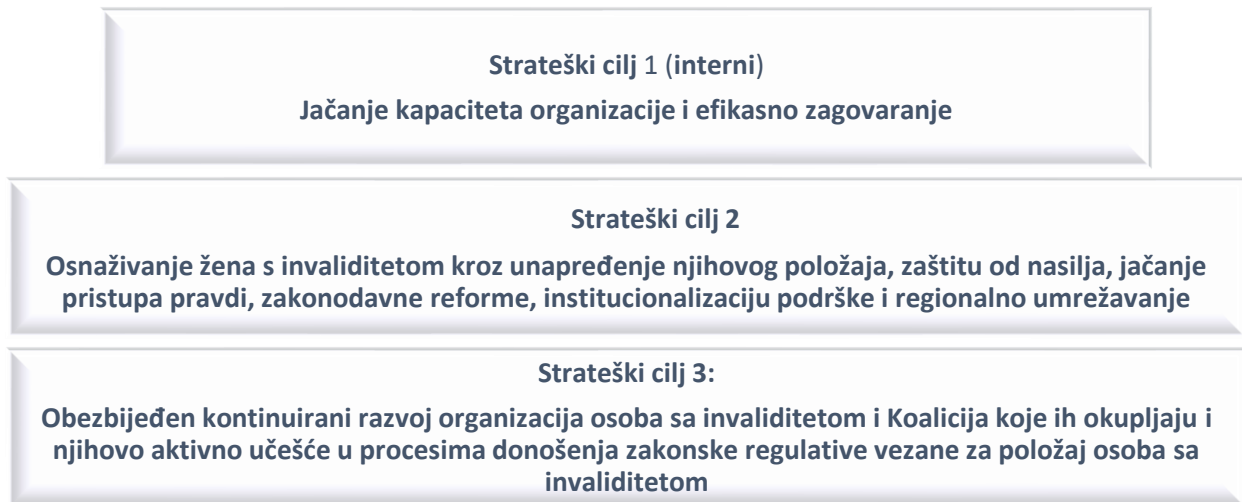
Činjenica je da nema (ili su vrlo rijetki) projekata regionalnog nivoa koji se bave pitanjima osoba sa invaliditetom, da ne postoje programi koji ciljaju podršku i osnaživanje žena sa invaliditetom. Čak bi se moglo reći da je i saradnja između organizacija osoba s invaliditetom iz različitih zemalja regiona prilično slaba. Žene s invaliditetom u regionu suočavaju se s višestrukim preprekama koje ih stavljaju u marginalizovan položaj, a njihov glas često ostaje nečujan u društvenim procesima. Trenutno, na regionalnom nivou gotovo da ne postoje projekti posvećeni njihovim potrebama, niti programi koji ciljano rade na osnaživanju ove grupe.

S druge strane, donatorska zajednica pokazuje sve veći interes za podršku regionalnim inicijativama, prepoznajući važnost saradnje i umrežavanja. Ovo pruža jedinstvenu priliku za MyRight BiH da proširi svoju misiju i intenzivnije radi na osnaživanju žena s invaliditetom na regionalnom nivou. Kroz formalno i neformalno umrežavanje, te kroz zajedničke projekte sa srodnim organizacijama, možemo omogućiti ženama s invaliditetom platformu za razmjenu ideja, izgradnju kapaciteta i zajedničko zagovaranje.

Naš glavni cilj je da odgovorimo na njihove potrebe tako što ćemo stvoriti prostor gdje će one imati priliku izraziti svoje ideje, razviti vlastite potencijale i aktivno doprinositi svojim zajednicama. Iako ovaj pristup zahtijeva dodatne napore, naročito u pronalaženju pouzdanih partnera, vjerujemo da rezultati mogu biti transformativni. Osnaživanje žena s invaliditetom u regiji i njihovo povezivanje kroz zajedničke inicijative doprinijet će njihovoj vidljivosti i značajnom poboljšanju njihovog položaja u društvu, kao i u civilnom sektoru.

6. Strateški ciljevi

Na osnovu urađenih i prezentiranih analiza te kroz diskusiju koja je obuhvatila i različite perspektive definisana su tri strateška cilja za period 2024-2027 godina. Dva su programska cilja i obuhvataju specifične ciljne grupe targetirane kroz proces analize, dok se treći strateški cilj tiče organizacionog razvoja i dugoročne održivosti MyRight BiH kao suštinski neophodnog uslova da se uopšte može govoriti o ostvarenju programskih strateških ciljeva. Za svaki od ovih ciljeva određeni su operativni ciljevi za naredne tri godine.

Strateški cilj 1: Jačanje kapaciteta organizacije i efikasno zagovaranje: MyRight BiH je posvećen jačanju svojih kapaciteta kako bi ostao održiv i efikasan u ostvarivanju svoje misije, posebno u oblasti zaštite prava žena i osoba s invaliditetom. Tokom strateškog promišljanja, identifikovana je potreba za detaljnim istraživanjem mogućih izvora finansiranja. S obzirom na specifičnost rada MyRight BiH jasno je da u projektima i projektnim sredstvima leži najveći potencijal za dobijanje sredstava. Namicanje sredstava se treba raditi i kroz diverzifikaciju izvora finansiranja, što je ključno za dugoročni opstanak organizacije. MyRight BiH bi trebao osigurati sredstva od nekoliko donatora čime bi se osigurala stabilnost i rast MyRight BiH. Takođe, važno je razviti nove modele finansiranja kao što su dugoročna partnerstava sa donatorima (vladama, UN agencijama, fondacijama) koja uključuju finansiranje tokom više godina. Ovaj model omogućava stabilnost, održivost i fleksibilnost u provođenju programa. Budući da je MyRight BiH već dugi niz godina bio u funkciji resursnog centra, potrebno je raditi na održavanju stečenih kompetencija i reputacije kako bi nastavio pružati sveobuhvatnu podršku organizacijama civilnog društva, posebno onima koje se bave pravima žena i osoba s invaliditetom. Međutim MyRight BiH resursni centar može omogućiti organizacijama civilnog društva ali i vladinim, da postanu bolje informisane, efikasnije i sposobne za implementaciju politika i programa koji poštuju i promovišu prava žena s invaliditetom. Segment edukacija o pravima osoba s invaliditetom u skladu s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom, dodatno mogu pomoći u podizanju svijesti među vladinim institucijama i

donosiocima odluka, što je od ključne važnosti za uključivanje prava osoba s invaliditetom u šire društvene i političke tokove. U okviru ovog cilja, MyRight BiH planira razviti i implementirati edukativne programe koji će podržati žene s invaliditetom, uključujući ekonomsko osnaživanje. Razvijanje sveobuhvatnog programa za žene s invaliditetom ključno je za osnaživanje njihove samosvijesti, psihosocijalne sigurnosti, ekonomskih i socijalnih mogućnosti, čime se omogućava njihovo aktivno učešće u društvu i zagovaranje vlastitih prava. Za MyRight BiH, ovaj sveobuhvatni program predstavlja važan korak u jačanju njegovih kapaciteta kao resursnog centra, jer omogućava dublje povezivanje sa zajednicom vladinih i nevladinih organizacija, širenje uticaja i unapređenje njegove uloge u podršci pomenutim organizacijama. Realizacija ovog cilja takođe uključuje i uspostavljanje kvalitetne saradnje sa organizacijama žena i osoba s invaliditetom na regionalnom nivou. MyRight BiH će istražiti organizacije iz regiona koje bi bile zainteresirane za razvoj saradnje kako bi proširili uticaj, omogućili razmjenu iskustava i zajednički rad na važnim pitanjima. Kroz ove strateške ciljeve, MyRight BiH se posvećuje dugoročnoj održivosti, jačanju kapaciteta organizacija civilnog društva i unapređenju prava žena i osoba s invaliditetom na regionalnom nivou. Kako bi sve ovo bilo vidljivo javnosti i kako bi javnost bila upoznata sa onim što MyRight BiH radi, važno je da MyRight BiH ima osobu zaduženu za odnose s javnošću kako bi ta osoba efikasno upravljala procesom komunikacije s javnosti.

Strateški cilj 2: Osnaživanje žena s invaliditetom kroz unapređenje njihovog položaja, zaštitu od nasilja, jačanje pristupa pravdi, zakonodavne reforme, institucionalizaciju podrške i regionalno umrežavanje

MyRight BiH je, zahvaljujući prvenstveno projektu koji se realizira sa Kahane i Švedskom ambasadam/SIDA u BiH, bio prva organizacija koja se fokusirala na rad sa ženama/osobama sa invaliditetom, podižući svijest u pokretu osoba s invaliditetom (udruženjima, koalicijama) o važnosti uključivanja žena s invaliditetom i specifičnih izazova sa kojima se one susreću u svoje aktivnosti. Upravo ovaj projekat je pomogao i samom MyRight BiH da spoznaju težinu problema sa kojima se žene suočavaju, sve predrasude sa kojima se bore te nespornost zajednice da prepozna njihove specifične potrebe. Takođe, rad sa ženama/djevojkama sa invaliditetom je pokazao da i one same nisu dovoljno osviještene, a samim tim ni sposobne da jasno iskažu svoje zahtjeve na pravi način. Ostvarenje ovog strateškog cilja u suštini znači da će žene/osobe sa invaliditetom izaći iz duboke sjene u kojoj se sada nalaze, da će i druge žene a i organizacije civilnog društva prepoznati potrebu da se sa njima radi, otvoriti mogućnost različitih partnerstava, te na taj način se pridružiti MyRight BiH kao svojevrsnom pioniru u borbi za bolji položaj žena/djevojaka sa invaliditetom

Strateški cilj 3: Obezbjeden kontinuirani razvoj organizacija osoba sa invaliditetom i Koalicija koje ih okupljaju i njihovo aktivno učešće u procesima donošenja zakonske regulative vezane za položaj osoba sa invaliditetom

Fokus MyRight BiH djelovanja u proteklim godinama je bio upravo podizanje kapaciteta organizacija osoba sa invaliditetom te podrška Koalicijama koje su bile okupljene oko MyRight BiH. Na neki način i sam identitet MyRight BiH je usko povezan sa gore pomenutim aktivnostima i u mnogočemu je to postao o svojevrsan znak prepoznavanja. U tom kontekstu, iako u ovom trenutku MyRight iz Švedske finansijski ne podržava aktivnosti podizanja kapaciteta organizacija osoba sa invaliditetom, ipak postoji obaveza da se nastavi rad na ovom polju, a posebno sa aspekta EU integracija. Naravno, metodi podrške organizacijama mogu biti različiti, i oni će se svakako kontinuirano preispitivati, ali nikako ne bi trebali prestati. Posebno, ako se ima

u vidu i odlična saradnja koja je postignuta sa organizacijama osoba sa invaliditetom, što otvara mogućnost i zajedničkog istupa prema donatorima, učešća na zajedničkim projektima itd. Ovome se treba dodati da je upravo kroz rad sa Koalicijama MyRight BiH pokazao značaj javnog zagovaranja kao načina borbe, te značajna poboljšanja koja su upravo posljedica ovih aktivnosti. Suštinski sva korist koja je ostvarena kroz rad i saradnju sa organizacijama osoba sa invaliditetom treba biti shvaćena kao temelj na kojem se treba nadograđivati kroz neke buduće aktivnosti.

Takođe, činjenica da čitavo područje Bosne i Hercegovine nije bilo obuhvaćeno programom MyRight BiH i da postoje još mnoge organizacije osoba sa invaliditetom unutar pojedinih regija, koje nisu dobile šansu da se institucionalno razvijaju. Moglo bi se reći da je upravo to još jedna prilika za sam MyRight BiH da svoju ulogu unutar Pokreta osoba sa invaliditetom dodatno učvrsti i nametne se i institucijama vlasti i donatorima kao vodeći resurs unutar problematike položaja osoba sa invaliditetom.

7. Operativni ciljevi i indikatori 2024-2027

Sa ciljem praćenja ostvarivanja strateških ciljeva i postizanja društvenog uticaja, za svaki od operativnih ciljeva definirani su indikatori uspješnosti za period 2024-2027. godine. Kroz sistem dokumentiranja i izvještavanja organizacija će prikupljati podatke neophodne za provjeru navedenih indikatora kako bi kroz trogodišnji period mogla procijeniti uspješnost u ostvarivanju planiranih ciljeva i postizanju željenog impakta.

Operativni ciljevi	Indikatori
STRATEŠKI PRAVAC 1	
MyRight BiH postao institucionalno i finansijski održiva organizacija	
SC 1.1 Diverzificirati izvore finansiranja i razviti nove modele finansiranja kako bi se osigurala dugoročna održivost organizacije.	<ul style="list-style-type: none"> Istražiti i analizirati potencijalne izvore finansiranja (kontinuirano) Dobijena sredstva od najmanje dva nova donatora (cilj: do kraja 2027 godine)
SC 1.2 Razviti i uspostaviti funkcionalni resursni centar koji će pružati sveobuhvatnu podršku organizacijama civilnog društva u oblasti zaštite prava žena/osoba s invaliditetom i drugih marginaliziranih grupa, te doprinijeti jačanju njihovih kapaciteta za zagovaranje i provedbu programa.	<ul style="list-style-type: none"> Imenovana osposobljena osoba koja će voditi odnose sa javnošću (cilj: do kraja 2026 godin) Broj kreiranih i organizovanih edukativnih programa (cilj: do kraja 2024 pilotiran program podrške žena s invaliditetom (uključujući ekonomsko osnaživanje), do kraja 2026 godine podržan razvijeni sveobuhvatni program za žene s invaliditetom)
SC 1.3 Uspostavljena kvalitetna saradnja sa organizacijama žena/osoba s invaliditetom na regionalnom osnovu	<ul style="list-style-type: none"> MyRight BiH učestvuje u najmanje jednom regionalnom projektu koji se bavi pitanjima žena/osoba s invaliditetom (cilj: do kraja 2026 godine)
STRATEŠKI PRAVAC 2	

Oснаживање жена s invaliditetom kroz unapređenje njihovog položaja, zaštitu od nasilja, jačanje pristupa pravdi, zakonodavne reforme, institucionalizaciju podrške i regionalno umrežavanje

<p>SC 2.1 Povećati učešće žena s invaliditetom u društvenim, političkim i ekonomskim procesima kroz jačanje liderstva i pristup platformama za participaciju.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Broj žena s invaliditetom uključenih u obuke za liderstvo i političku participaciju (cilj: najmanje 50 žena tokom 3 godine). ▪ Broj inicijativa predloženih od strane žena s invaliditetom u procesu donošenja odluka (cilj: najmanje 15 inicijativa godišnje). ▪ Učešće žena s invaliditetom u međunarodnim i lokalnim događajima vezanim za EU integracije i demokratizaciju (cilj: najmanje 3 događaja godišnje nakon 2024.)
<p>SC 2.2 Integrisati mjere za zaštitu žena s invaliditetom u politike na različitim nivou administrativno upravljanja (državni/entitetski/kantonalni/regionalni) i osigurati stabilno finansiranje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Broj mjera uključenih u strategije i planove zaštite od rodno zasnovanog nasilja različitih nivoa administrativne vlasti u BiH (cilj: najmanje 5 mjera). • Broj žena s invaliditetom uključenih u procese planiranja i odlučivanja o prioritetima finansiranja (cilj: najmanje 50 žena tokom 3 godine). • Zagovarati za stabilne izvore finansiranja iz javnih budžeta i međunarodnih fondova (cilj: 30% programa finansirano iz lokalnih izvora do kraja 2027. godine).
<p>SC 2.3 Osigurati inkluzivne protokole i unaprijediti zakonodavni okvir za zaštitu žena s invaliditetom od nasilja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Broj revidiranih ili novih zakonskih dokumenata koji uključuju specifične mjere zaštite za žene s invaliditetom (cilj: najmanje 2 dokumenta godišnje, počev od 2025.godine). • Broj institucija (sudovi, policija, socijalne službe) koje su implementirale standarde pristupačnosti i prihvatili inkluzivne protokole (cilj: najmanje 10 institucija godišnje počev od 2026). • Uspostavljanje obaveze vođenja evidencije o slučajevima nasilja nad ženama s invaliditetom (cilj: operativan sistem u roku od 2 godine, najmanje na nivou jedne administrativne jedinice kantona na primjer kao pilot model).
<p>SC 2.4 Ojačati kapacitete zajednice i servisa podrške za prevenciju nasilja nad ženama s invaliditetom kroz edukaciju, senzibilizaciju i razvoj prilagođenih usluga</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih edukativnih radionica za servise podrške, porodice i profesionalce (cilj: najmanje 10 radionica do 2026). • Broj kampanja i njihov doseg u lokalnim zajednicama (cilj: najmanje 2 kampanje godišnje s dosegom od 30.000 ljudi).

<p>SC 2.5 Ojačani kapaciteti foruma žena/djevojaka sa invaliditetom da samostalno prezentiraju svoje probleme kako institucijama sistema tako i široj javnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokrenuta najmanje jedna zajednička aktivnost svih Forumu (cilj: sredina 2025 godine) ▪ Forumi priznati od strane drugih organizacija osoba sa invaliditetom kao legitimni predstavnici žena/djevojaka sa invaliditetom te se redovno pozivaju na sastanke i dogovore (cilj: do kraja 2025 godine) ▪ Za najmanje 30 % povećan broj žena/djevojaka koje su pristupile organizovanim oblicima djelovanja (u ovom trenutku forumima) koje se bore za svoja prava (cilj: do kraja 2026)
<p>SC 2.6 Organizacije koje se bave pitanjima ženskih prava i feminističke organizacije uključile u svoj djelokrug rada i žene/djevojke sa invaliditetom sa svim njihovim specifičnostima</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MyRight BiH uspostavio je aktivnu saradnju sa najmanje tri organizacije koje se bave ženskim pitanjima ili su feminističke (do kraja 2025) ▪ Organizacije koje se bave ženskim pitanjima ili su feminističke redovno pozivaju MyRight BiH ili predstavnice drugih organizovanih grupa žena/djevojaka na svoje javne događaje (do kraja 2025)
<p>STRATEŠKI CILJ 3 Obezbijeđen kontinuirani razvoj organizacija osoba sa invaliditetom i Koalicija koje ih okupljaju i njihovo aktivno učešće u procesima donošenja zakonske regulative vezane za položaj osoba sa invaliditetom</p>	
<p>Sc 3.1. Uz zajedničko učešće u procesima javnog zastupanja MyRight BiH i organizacija osoba sa invaliditetom (Koalicija) poboljšana zakonska rješenja vezana za položaj OSI</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pokrenute najmanje dvije inicijative u kojima zajednički učestvuju MyRight BiH i organizacije osoba sa invaliditetom a koje se tiču zakonskih rješenja u oblasti invaliditeta (cilj: do kraja 2025)
<p>SC 3.2. Povećati učešće pitanja invalidnosti u društvenim, političkim i ekonomskim procesima kroz analize i pristup platformama za participaciju EU integracijama.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analize o pitanjima invalidnosti u međunarodnim i lokalnim događajima vezanim za EU integracije i demokratizaciju (cilj: najmanje 3 događaja godišnje) ▪ Učešće u procesima koje OCD organizuju vezanim za EU integracije ▪ Razviti program osnaživanja organizacija osoba s invaliditetom i jačanja kompetencija o EU integracijama (cilj: do kraja 2025 razvijen i apliciran najmanje jedan program/projekat)
<p>SC 3.3. Proširena saradnja sa organizacijama osoba s invaliditetom i na druge regije BiH</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Najmanje 5 organizacija osoba sa invaliditetom iz regija koje nisu dosada obuhvaćene programom MyRight BiH uzelo učešće u aktivnostima koje provodi MyRight BiH (do kraja 2026) ▪ Pokrenuta najmanje jedna inicijativa za osnivanje foruma žena s invaliditetom/koalicije osoba sa invaliditetom na regiji koja dosada nije obuhvaćena aktivnostima MyRight BiH (do kraja 2026)

8. Monitoring izvršenja Strateškog plana 2024-2027

Uspješnost izvršenja Strateškog plana će umnogome zavisi od načina provođenja i same kvalitete monitoringa. Monitoring će biti zasnovan na principima RBM (Results based monitoring) i PCM (Project cycle management) pri čemu će osnova monitoringa biti SMART indikatori definisani za svaki od strateških i operativnih ciljeva te operativni plan aktivnosti

Strateški plan će se pratiti na dva nivoa:

1. Menadžment će na redovnoj osnovi kroz izvještaje, razgovore sa osobljem i korisnicima pratiti stepen i kvalitet izvršenja strateškog plana.
2. Godišnje okupljanje cjelokupnog menadžmenta i osoblja sa ciljem analize i revizije strateškog plana. Predviđeno je da ovo okupljanje traje dva do tri dana kako bi se mogli sagledati svi aspekti provođenja strateškog plana